

**3^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του
ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
«Το δικαίωμα συμμετοχής στη δημόσια ζωή»**

**Πρόεδρος: Πιπερίδης Σταύρος
Αντιπρόεδρος: Μερτζιμέκη Μαρία**

Περιεχόμενα

1. Καλωσόρισμα του Προεδρείου.....	3
2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.....	4
3. Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου: ρόλος και αρμοδιότητες.....	4
4. Άρθρο 25 Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.....	5
5. Ανάλυση του Άρθρου 25 του Συμφώνου σύμφωνα με το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής	6
6. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες.....	10
7. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη.....	10
8. Ηλεκτρονικές Πηγές.....	10
9. Βιβλιογραφία.....	11

Επιμέλεια Οδηγού Μελέτης: Πιπερίδης Σταύρος, Μερτζιμέκη Μαρία (ΜΡΔ 2018) και Ζαρογιάννη Φωτεινή, Λαλιώτη Μαρία-Αγνή (ΜΡΔ 2017).

Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αξιότιμοι Σύεδροι,

Βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να σας καλωσορίσουμε στη 3^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση «Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη» και, πιο συγκεκριμένα, στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Στη διάρκεια της φετινής προσομοίωσης, καλείστε να εξετάσετε ενδελεχώς το ζήτημα του δικαιώματος συμμετοχής στη δημόσια ζωή και να παραθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με τις διάφορες πτυχές του. Στοχεύοντας στην υποβοήθηση της προετοιμασίας σας, στον εμπλουτισμό των γνώσεων σας, σε έναν εποικοδομητικό διάλογο στη διάρκεια του συνεδρίου και, εν τέλει, στη δημιουργία μιας Γνώμης της Επιτροπής σχετικά με το προαναφερθέν δικαίωμα, δημιουργήσαμε τον παρόντα Οδηγό Μελέτης. Το παρόν έγγραφο, λοιπόν, θα σας παράσχει τα κατάλληλα θεμέλια για την έρευνά σας και θα σας υποδείξει τα ερωτήματα που θα αποτελέσουν τον κορμό της συζήτησης εντός της Επιτροπής. Από εκεί και πέρα, για μια ακόμα καλύτερη προετοιμασία, σας συμβουλεύουμε να εφοδιαστείτε με όσο το δυνατόν περισσότερη ευρηματικότητα, κριτική σκέψη και ζήλο γίνεται. Ανυπομονούμε να σας γνωρίσουμε όλους από κοντά και να συνεισφέρουμε στο να έχετε μια μοναδική εμπειρία που θα σας γεμίσει με μεράκι και θέληση να συμμετάσχετε σε περισσότερα Μοντέλα Προσομοίωσης. Μέχρι τότε, όμως, σας βεβαιώνουμε πως θα είμαστε στη διάθεσή σας για οποιοδήποτε ζήτημα.

Με τιμή,

Πιπερίδης Σταύρος, Πρόεδρος

Μερτζιμέκη Μαρία, Αντιπρόεδρος

Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών. Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη.

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη, με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την «ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας».

Βασισμένη στους σκοπούς αυτούς, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε στις 16 Δεκεμβρίου 1966, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα το οποίο κατοχυρώνει νομικά στο διεθνές πεδίο μια σειρά θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου¹ . Ως διεθνής σύμβαση, το Σύμφωνο δεσμεύει όλα κράτη μέρη – 169 εν συνόλω – που το έχουν υπογράψει και επικυρώσει. Το Σύμφωνο συνοδεύουν και δυο προαιρετικά πρωτόκολλα, τα οποία επίσης δεσμεύουν όσα κράτη τα έχουν υπογράψει και επικυρώσει. Το πρώτο επιτρέπει την άσκηση ατομικής αναφοράς από άτομο ή ομάδα ατόμων κατά κράτους, όταν παραβιάζονται τα δικαιώματα που κατοχυρώνει, ενώ το δεύτερο καταργεί τη θανατική ποινή.

Κλείνοντας, αξίζει να αναφέρουμε πως η Ελλάδα μέσω του Ν. 2462/1997 κύρωσε τόσο το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, όσο και τα δύο Προαιρετικά του Πρωτόκολλα².

Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου: Ρόλος και Αρμοδιότητες

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου είναι ένα σώμα δεκαοχτώ ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που παρακολουθεί την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα από τα Κράτη Μέρη του. Τα Κράτη αυτά έχουν την υποχρέωση να καταθέτουν τακτικές Εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων που περιέχονται στο Σύμφωνο. Η Επιτροπή εξετάζει κάθε Έκθεση και παρουσιάζει τις αμφιβολίες, τις παρατηρήσεις και τις συμβουλές και προτάσεις της στο Κράτος Μέρος μέσω των «Παρατηρήσεών» της.

¹ Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία, σελ.112
²<http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=SZIdmkFXtgs%3D&tabid=132>

Με βάση το άρθρο 41 του Συμφώνου, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει διακρατικές προσφυγές, ενώ το Πρώτο Προαιρετικό Πρωτόκολλο της δίνει το δικαίωμα να εξετάσει ατομικές προσφυγές που σχετίζονται με την παραβίαση του Συμφώνου από το Κράτος Μέρος κατά του οποίου στρέφονται. Τέλος, η Επιτροπή κάνει γνωστή την ερμηνεία του περιεχομένου των δικαιωμάτων του Συμφώνου μέσα από τα Γενικά Σχόλια που δημοσιεύει, όπως εν προκειμένω το Γενικό Σχόλιο 25 για το οποίο θα μιλήσουμε παρακάτω. Η Επιτροπή συνεδριάζει τρεις φορές το χρόνο στη Γενεύη.

Άρθρο 25 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

«1. Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα και τη δυνατότητα χωρίς καμία διάκριση από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 2 και χωρίς υπέρμετρους περιορισμούς:

α. να συμμετέχει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας είτε άμεσα είτε διαμέσου ελεύθερα επιλεγμένων εκπροσώπων

β. να εκλεγεί και να εκλέγεται, κατά τη διάρκεια εκλογών περιοδικών, τίμιων, με καθολική, ίση και μυστική ψηφοφορία, που εξασφαλίζουν την ελεύθερη έκφραση της βούλησης των ψηφοφόρων

γ. να έχει πρόσβαση, υπό γενικούς όρους ισότητας, στα δημόσια αξιώματα της χώρας του.»

Ανάλυση του Άρθρου 25 του Συμφώνου σύμφωνα με το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής

Γενικές Πληροφορίες

Το δικαίωμα συμμετοχής στη δημόσια ζωή διαδραματίζει έναν εξέχοντα ρόλο στην προαγωγή της δημοκρατικής διακυβέρνησης, του κύρους του νόμου, της κοινωνικής συνοχής και της οικονομικής ανάπτυξης, στην καταπολέμηση της περιθωριοποίησης και των διακρίσεων, καθώς και στην αποτελεσματική εφαρμογή όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όπως αναφέρεται και στο Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής, «το Άρθρο 25 βρίσκεται στον πυρήνα μιας δημοκρατικής κυβέρνησης βασισμένης στη συγκατάθεση των ανθρώπων και σεβόμενης τις αρχές του Συμφώνου».

Η σημασία, λοιπόν, του εν λόγω δικαιώματος είναι ευρέως αναγνωρισμένη, γεγονός που αποδεικνύεται και από τις σχετικές αναφορές στο δικαίωμα συμμετοχής στα πολιτικά και δημόσια ζητήματα σε πλήθος διεθνών νομικών κειμένων, όπως, μεταξύ άλλων, στο Άρθρο 21 της Διεθνούς Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή στο Άρθρο 8 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά,

Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα³. Παρά την αναγνώριση αυτή, όμως, υπάρχει πληθώρα εμποδίων – θα αναφερθούν παρακάτω – στην αποτελεσματική και ουσιώδη άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής στη δημόσια ζωή και, για αυτόν ακριβώς το λόγο, τόσο το Γενικό Σχόλιο, όσο και πλήθος Ψηφισμάτων και Ερευνών/Εκθέσεων της Επιτροπής καλούν τα Κράτη να προχωρήσουν στη λήψη απαιτούμενων μέτρων για την εξαφάνιση αυτών των εμποδίων.

Ανάλυση του Άρθρου 25

Αρχικά, οφείλουμε να τονίσουμε πως η Επιτροπή έχει επισημάνει πολλές φορές ότι τα δικαιώματα του Άρθρου 25 δεν είναι απόλυτα και μπορούν να υπόκεινται σε εύλογους περιορισμούς⁴.

Με σκοπό την αποτελεσματικότερη ανάλυση του Άρθρου, αυτό θα αναλυθεί στα επιμέρους χαρακτηριστικά του.

Συμμετοχή στην άσκηση δημόσιας εξουσίας (άμεση και έμμεση συμμετοχή) - Παράγραφος (α)

Η άσκηση δημόσιας εξουσίας, που αναφέρεται στην παράγραφο (α), είναι μια ευρεία έννοια που σχετίζεται με την άσκηση πολιτικής εξουσίας και συγκεκριμένα την άσκηση νομοθετικής, εκτελεστικής και διοικητικής εξουσίας. Καλύπτει όλες τις πτυχές της δημόσιας διοίκησης και τη δημιουργία και εφαρμογή πολιτικής στο διεθνές, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η κατανομή των δυνάμεων και τα μέσα με τα οποία οι πολίτες ασκούν το δικαίωμα να συμμετέχουν στη δημόσια ζωή που προστατεύεται από το Άρθρο 25 πρέπει να καθιερώνονται από το Σύνταγμα ή από άλλους νόμους.

Οι πολίτες συμμετέχουν άμεσα στην άσκηση δημόσιας εξουσίας όταν ασκούν εξουσία ως μέλη νομοθετικών σωμάτων ή όταν κατέχουν μια θέση με εκτελεστική εξουσία. Το δικαίωμα αυτό στην άμεση συμμετοχή («εκλέγεσθαι») υποστηρίζεται από την παράγραφο (β). Επίσης, οι πολίτες συμμετέχουν άμεσα στην άσκηση δημόσιας εξουσίας όταν επιλέγουν ή τροποποιούν το Σύνταγμα ή αποφασίζουν για δημόσια θέματα μέσω δημοψηφίσματος ή άλλων εκλογικών διαδικασιών που λαμβάνουν χώρα με βάση την παράγραφο (β). Οι πολίτες μπορεί να συμμετέχουν άμεσα παίρνοντας μέρος σε λαϊκές συναθροίσεις που έχουν τη δύναμη να πάρουν αποφάσεις για τοπικά ζητήματα ή για ζητήματα μιας συγκεκριμένης κοινότητας και σε σώματα που δημιουργήθηκαν για να εκπροσωπούν τους πολίτες σε συμφωνία με την κυβέρνηση.

³<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/EqualParticipation.aspx>

⁴

⁵ Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016, σελ.132-133

Από την άλλη, οι πολίτες συμμετέχουν έμμεσα στην άσκηση δημόσιας εξουσίας όταν επιλέγουν ελεύθερα τους αντιπροσώπους τους μέσω εκλογικών διαδικασιών που διενεργούνται με βάση τις προϋποθέσεις της παραγράφου (β).

Εκλογές – Παράγραφος (β)

Η παράγραφος (β) του άρθρου 25 περιέχει συγκεκριμένες προϋποθέσεις σχετικά με την άσκηση του δικαιώματος του «εκλέγειν» και του «εκλέγεσθαι». Η εφαρμογή και των δύο αυτών δικαιωμάτων εντοπίζεται στη διενέργεια μιας εκλογικής διαδικασίας. Γνήσιες, ελεύθερες και περιοδικές εκλογές είναι αναγκαίες για να εξασφαλιστεί ότι οι αντιπρόσωποι είναι υπόλογοι για την άσκηση των νομοθετικών ή των εκτελεστικών εξουσιών που αναλαμβάνουν. Αυτές οι εκλογές πρέπει να λαμβάνουν χώρα ανάμεσα σε χρονικά διαστήματα που δεν είναι πολύ μεγάλα και που διασφαλίζουν ότι η εξουσία της κυβέρνησης συνεχίζει να βασίζεται στην ελεύθερη έκφραση της επιθυμίας των ψηφοφόρων.

Νόμος πρέπει να εγγυάται τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στη παράγραφο (β), καθώς και τυχόν περιορισμούς σε αυτά τα δικαιώματα, όπως για παράδειγμα τον καθορισμό του κατώτατου ορίου ηλικίας για το δικαίωμα του «εκλέγειν». Οι περιορισμοί αυτοί, όπως προαναφέρθηκε, πρέπει να είναι εύλογοι. Δεν είναι δικαιολογημένο να περιορίζεται το δικαίωμα ψήφου λόγω φυσικής αναπηρίας ή να επιβάλλονται προϋποθέσεις αλφαριθμητισμού, εκπαιδευτικοί ή σχετικοί με την ιδιοκτησία. Η συμμετοχή ως μέλος σε πολιτικό κόμμα δεν πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση, ούτε λόγο για ανικανότητα ψήφου. Τέλος, οι λόγοι στέρησης των δικαιωμάτων του «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι» πρέπει να είναι αντικειμενικοί και έλλογοι. Αν η καταδίκη για ένα έγκλημα αποτελεί λόγο για αναστολή του δικαιώματος ψήφου, η διάρκεια μιας τέτοιας αναστολής πρέπει να είναι ανάλογη με το έγκλημα και την ποινή. Άτομα που στερούνται την ελευθερία τους, αλλά δεν έχουν καταδικαστεί, δεν πρέπει να αποκλείονται από την άσκηση του δικαιώματος ψήφου.

Επίσης, τα Κράτη πρέπει να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι όλα τα άτομα που δικαιούνται να ψηφίσουν μπορούν να ασκήσουν αυτό τους το δικαίωμα. Όπου απαιτείται καταγραφή των ψηφοφόρων, πρέπει να απλουστεύεται και δεν πρέπει να επιβάλλονται τυχόν εμπόδια. Αν η καταγραφή σχετίζεται με προϋποθέσεις κατοικίας, αυτές πρέπει να είναι εύλογες και να μην επιβάλλονται με τέτοιο τρόπο που να αποκλείουν τους αστέγους από το δικαίωμα ψήφου. Τυχόν εχθρική παρέμβαση με την καταγραφή ή με την ψηφοφορία, καθώς και ο εκφοβισμός των ψηφοφόρων πρέπει να απαγορεύονται από ποινικούς νόμους και αυτοί οι νόμοι πρέπει να εφαρμόζονται

αυστηρώς (υπόθεση Leonid Svetik κατά Λευκορωσίας⁵). Τα άτομα που δικαιούνται να ψηφίσουν πρέπει να είναι ελεύθερα να ψηφίσουν υπέρ οποιουδήποτε υποψηφίου και υπέρ ή κατά οποιασδήποτε πρότασης που συμπεριλαμβάνεται σε δημοψήφισμα και ελεύθερα να υποστηρίξουν ή να αντισταθούν στην κυβέρνηση, χωρίς επιρροή ή καταναγκασμό κάθε είδους που μπορεί να διαστρεβλώσει την ελεύθερη έκφραση της γνώμης του ψηφοφόρου. Εκστρατείες σχετικές με την εκπαίδευση των ψηφοφόρων και με την καταγραφή είναι απαραίτητες για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του άρθρου 25 από μια ενημερωμένη κοινωνία. Επιπροσθέτως, πρέπει να παρθούν θετικά μέτρα ώστε να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένα προβλήματα, όπως ο αναλφαβητισμός, τα γλωσσικά εμπόδια, η φτώχεια ή εμπόδια στην ελευθερία της κίνησης που εμποδίζουν άτομα που δικαιούνται να ψηφίσουν να ασκήσουν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους. Πληροφορίες και υλικό σχετικά με την ψηφοφορία πρέπει να είναι διαθέσιμα σε γλώσσες μειονοτήτων. Συγκεκριμένες μέθοδοι, όπως φωτογραφίες και σύμβολα, πρέπει να υιοθετηθούν για να διασφαλιστεί ότι οι αναλφάβητοι ψηφοφόροι έχουν επαρκείς πληροφορίες πάνω στις οποίες θα βασίσουν την επιλογή τους.

Παρόλο που το Σύμφωνο δεν επιβάλλει κάποιο συγκεκριμένο εκλογικό σύστημα, κάθε σύστημα Κράτους Μέρους πρέπει να εγγυάται και να δίνει διέξοδο στην ελεύθερη έκφραση της επιθυμίας των ψηφοφόρων. Η αρχή «ένα άτομο, μία ψήφος» πρέπει να εφαρμόζεται και, στα πλαίσια του εκλογικού συστήματος του κάθε κράτους, η ψήφος ενός ψηφοφόρου πρέπει να είναι ισότιμη με την ψήφο ενός άλλου, τηρούμενης πάντα της αρχής της μυστικότητας. Πρέπει να υπάρχει ανεξάρτητος έλεγχος της εκλογικής και της διαδικασίας καταμέτρησης και πρόσβαση σε δικαστική αξιολόγηση ή ανάλογες διαδικασίες έτσι ώστε οι ψηφοφόροι να έχουν αυτοπεποίθηση στην ασφάλεια της κάλπης και στην καταμέτρηση των ψήφων.

Πρόσβαση σε δημόσια αξιώματα – Παράγραφος (γ)

Η παράγραφος (γ) του άρθρου 25 σχετίζεται με το δικαίωμα και την δυνατότητα των πολιτών να έχουν πρόσβαση με γενικούς όρους ισότητας σε δημόσια αξιώματα. Για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση με γενικούς όρους ισότητας, τα κριτήρια και οι διαδικασίες διορισμού, προαγωγής, αναστολής και απόλυσης πρέπει να είναι αντικειμενικά και έλλογα. Θετικά μέτρα πρέπει να ληφθούν σε κατάλληλες υποθέσεις για να διασφαλιστεί ίση πρόσβαση στα δημόσια αξιώματα για όλους τους πολίτες. Το να βασίζεται η πρόσβαση σε δημόσια αξιώματα στην ίση ευκαιρία και στις γενικές αρχές των ικανοτήτων και το να παρέχεται μονιμότητα εξασφαλίζουν ότι τα άτομα που υπηρετούν σε δημόσια αξιώματα είναι ελεύθερα από πολιτικές παρεμβάσεις ή πιέσεις. Είναι ιδιαίτερης σημασίας

⁵ Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016, σελ. 132-133

το να εξασφαλίζεται ότι τα άτομα δεν υποφέρουν από διακρίσεις βάσει των λόγων που περιγράφονται στο άρθρο 2, παράγραφος (1), κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους κατά το άρθρο 25, παράγραφος (γ).

Συσχετισμός με άλλα δικαιώματα

Η αποτελεσματική εφαρμογή όλων των επιμέρους πτυχών του δικαιώματος συμμετοχής στη δημόσια ζωή προϋποθέτει την αποτελεσματική και ουσιαστική εφαρμογή ορισμένων άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πιο συγκεκριμένα, την εφαρμογή των δικαιωμάτων της ελευθερίας της έκφρασης και γνώμης (άρθρο 19), του δικαιώματος στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση, του δικαιώματος ειρηνικής συνάθροισης (άρθρο 21) και της ελευθερίας του «συνεταιρίζεσθαι» (άρθρο 22). Σχετικά με το δικαίωμα του συνεταιρισμού, αξίζει να αναφέρουμε πως η συνάθροιση είναι μια διαδικασία συλλογικής έκφρασης και άσκησης άτυπης επιρροής στη λήψη πολιτικών και άλλων αποφάσεων, λόγω της βαρύτητας που προσδίδει στην έκφραση αυτή η συλλογικότητα και ο άμεσος βιωματικός χαρακτήρας της, γεγονός που έχει τονίσει τόσο το Γενικό Σχόλιο όσο και η σχετική βιβλιογραφία⁶.

Εμπόδια

Τα εμπόδια στην αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων που προστατεύονται από το Άρθρο 25 χωρίζονται σε δύο κατηγορίες.

Η πρώτη αναφέρεται στην ύπαρξη αδικαιολόγητων περιορισμών στην απόλαυση των δικαιωμάτων αυτών, όπως για παράδειγμα στην προϋπόθεση κατοχής ιδιότητας μέλους σε πολιτικό κόμμα για υποβολή υποψηφιότητας ή στην επιβολή περιορισμού του δικαιώματος ψήφου λόγω φυσικής αναπηρίας ή στην επιβολή προϋποθέσεων αλφαριθμητισμού, εκπαιδευτικών ή σχετικών με την ιδιοκτησία.

Η δεύτερη, από την άλλη, αναφέρεται στην επιρροή που ασκούν στην ουσιαστική απόλαυση του Άρθρου 25 τυχόν ανισότητες στην πρόσβαση σε άλλα δικαιώματα τα οποία συνδέονται στενά με το Άρθρο 25, καθώς και στην ύπαρξη γενικότερων ανισοτήτων. Όσον αφορά στο πρώτο σκέλος, ο περιορισμός της ελευθερίας της έκφρασης ή της συνάθροισης ή του δικαιώματος πρόσβασης στην εκπαίδευση είναι προφανές πως επηρεάζει αρνητικά την εφαρμογή του δικαιώματος συμμετοχής στην πολιτική και δημόσια ζωή. Όσον αφορά στο δεύτερο σκέλος, αξίζει να υπογραμμιστούν συγκεκριμένα εμπόδια.

Γυναίκες και συμμετοχή στη δημόσια ζωή

Το δικαίωμα ίσης συμμετοχής των γυναικών στη δημόσια ζωή αναγνωρίζεται τόσο από το Άρθρο 25 όσο και από τα Άρθρα 7 και 8 της Συνθήκης για την Εξάλειψη των Διακρίσεων Κατά των Γυ-

⁶Κώστας Χ. Χρυσόγονος, *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2006., σελ.479-480

ναϊκών (CEDAW). Ωστόσο, είναι γεγονός ότι οι γυναίκες αντιμετωπίζουν στην πράξη σημαντικά εμπόδια στην ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος αυτού, εμπόδια που οφείλονται τόσο σε νομοθετικές προβλέψεις όσο και σε συντηρητικές κοινωνικές αντιλήψεις. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι τον Απρίλιο του 2016 το ποσοστό των γυναικών σε θέσεις σε κοινοβούλια ανά τον κόσμο ήταν μόλις 22.7% ⁷. Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων Κατά τον Γυναϊκών στο Γενικό Σχόλιο 23 ανέφερε την αργή πρόοδο στην αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων και τόνισε πως «οι κοινωνίες στις οποίες οι γυναίκες αποκλείονται από τη δημόσια ζωή και τη λήψη αποφάσεων δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως δημοκρατικές».

Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ)

Τόσο το Άρθρο 25 του Συμφώνου όσο και τα Άρθρα 3 και 29 της Συνθήκης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ τονίζουν το δικαίωμά τους στην ίση συμμετοχή στη δημόσια ζωή. Ωστόσο, όπως συμβαίνει και με τις προαναφερθείσες κατηγορίες, στην πράξη τα ΑμεΑ αντιμετωπίζουν τόσο νομικά όσο και πρακτικά εμπόδια (π.χ. προσβασιμότητα στα εκλογικά τμήματα, ευνοϊκοί προς τα ΑμεΑ τρόποι άσκησης του δικαιώματος ψήφου κτλ).

Ρατσισμός, φυλετικές διακρίσεις, ξενοφοβία και μισαλλοδοξία

Το Άρθρο 5 της Διεθνούς Σύμβασης για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων δημιουργεί την υποχρέωση στα Κράτη να λάβουν μέτρα προς αποφυγή των φυλετικών διακρίσεων στα πολιτικά δικαιώματα και γενικά στη συμμετοχή στη δημόσια ζωή. Ωστόσο, όπως έχει τονίσει τόσο η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στο Γενικό Σχόλιο της για το Άρθρο 25 και η Επιτροπή για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων, ο ρατσισμός, οι φυλετικές διακρίσεις, η ξενοφοβία και η μισαλλοδοξία εξακολουθούν να επηρεάζουν τη συμμετοχή ατόμων ή ομάδων ατόμων στη δημόσια και πολιτική ζωή.

Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες

- Ποιες μεταρρυθμίσεις οφείλουν τα κράτη να υιοθετήσουν έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η ίση συμμετοχή των πολιτών στη δημόσια ζωή, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα στερεότυπα ως προς το φύλο, τις φυλετικές διακρίσεις, τις σωματικές και πνευματικές ιδιαιτερότητες των ανθρώπων;
- Με ποιους τρόπους μπορεί να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ατόμων που βρίσκονται σε αποκεντρωμένες περιοχές-μέρη στο εσωτερικό του εκάστοτε κράτους-μέλους;

Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη

⁷<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/069/52/PDF/G1406952.pdf?OpenElement>

- Η μηχανή αναζήτησης σχετικά με το ποιες διεθνείς συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει υπογράψει και κυρώσει κάθε κράτος-μέλος του ΟΗΕ. Έμφαση πρέπει να δοθεί στο αν συγκεκριμένο κράτος έχει υπογράψει και κυρώσει το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και τα δυο προαιρετικά πρωτοκολλά του. Διαθέσιμη στον σύνδεσμο: <http://indicators.ohchr.org/>
- Οι εκθέσεις της Επιτροπής για τα κράτη-μέλη: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=8&DocTypeID=45&DocTypeID=29
- Οι παρατηρήσεις της Επιτροπής για τα κράτη-μέλη: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=8&DocTypeID=5
- Σχετική νομολογία: <http://juris.ohchr.org/search/results>
- Το πρώτο προαιρετικό πρωτόκολλο του Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/OPCCPR1.aspx>
- Το δεύτερο προαιρετικό πρωτόκολλο του Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/2ndOPCCPR.aspx>

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://www.refworld.org/docid/453883fc22.html>

- https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26230&Itemid=33
- <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/EqualParticipation.aspx>
- <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/CCPRIntro.aspx>
- <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/163/95/PDF/G1516395.pdf?OpenElement>
- <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/178/54/PDF/G1317854.pdf?OpenElement>
- <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/179/73/PDF/G1417973.pdf?OpenElement>
- <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/232/93/PDF/G1523293.pdf?OpenElement>
- <http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=SZIdmkFXtgs%3D&tabid=132>

- <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/069/52/PDF/G1406952.pdf?OpenElement>
- <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/154/92/PDF/G1615492.pdf?OpenElement>
- <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/EqualParticipationStudyRighttoparticipatePublicAffairs.aspx>

Βιβλιογραφία

- Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016
- Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, Ταραράς Κ., Χαϊνογλου Κ., «Ανθρώπινα Δικαιώματα: Ερωτήσεις και Απαντήσεις». Το βιβλίο είναι διαθέσιμο σε ηλεκτρονική μορφή στον ακόλουθο σύνδεσμο:
<http://www.naskouperraki.gr/%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CF%81%CF%89%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%BA%CE%B1/>
- Κώστας Χ. Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2006